

Havryluk O. The Specifics of Radio Journalist Today. In this paper we analyzed the features of modern journalism, its problems and needs and challenges facing this means of mass communication in the modern world. Modern radio switched to a new level of communication with the audience and to keep the audience continues to grow and improve, new functions, modify genres. New challenges are also to radio journalists, since the specificity of contemporary journalism, modern genres, largely determine the originality of their work and professional skills. Radio journalists constantly looking for new methods for creating gears and improve their professional skills, improve professionalism. Their ability to put accents proficient word on the success of a radio program and radio as media exist at all.

Keywords: journalism, broadcasting, audience, radio journalist, professional quality radio journalist.

Адреса для листування: mladanovych@gmail.com

УДК 007:304:9

Карина Калітовська – магістрантка Інституту журналістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Теленовини як візитівка прямого ефіру на провідних українських телеканалах на сучасному етапі

У статті досліджено поняття прямого ефіру у теленовинах через роботу ведучих та журналістів новинних програм п'яти провідних українських телеканалів за версією Індустріального телевізійного комітету: «1+1», «ICTV», «Інтер», «СТБ» та «Україна». Охарактеризовано стандарти ведення новин на перерахованих каналах у контексті образу ведучого в кадрі, вибору мови повідомлення, часу виходу та тривалості новинної телепрограми. Особливу увагу зосереджено на окресленні явища онлайн-трансляції. Наголошено, що випуски новин тяжіють до видовищності та сенсаційності.

Ключові слова: телебачення, прямий ефір, канал, програма, журналіст, новинні програми, відеосюжет.

Постановка наукової проблеми та її значення. Новини завжди вважались підмурівком журналістики, залишаються ним і нині. Саме тому їх досліджували такі науковці: Е. Бойд, М. Стівенс, Д. Рендол, З. Вайшенберг, із вітчизняних: В. Яковець, К. Гаврилов, І. Куляс та інші. Проте стандарти та формат новинних програм змінюються з такою швидкістю, що будь-яке з цих досліджень можна вважати застарілим. З огляду на такі швидкі і різючі зміни, сучасні новини вимагають уваги науковців до себе. Вкрай важливим і актуальним є також питання прямого ефіру на сучасному українському телебаченні, який після довгих років забуття знову повернувся на екрани, і, що важливо, відіграв не останню роль у формуванні сучасних стандартів українського телебачення. Тема є актуальною, адже вона розглядає і аналізує останні зміни щодо прямого ефіру, які, в контексті останніх революційних подій країни, відбулися на українському новинному просторі.

Мета дослідження: проаналізувати роботу ведучих та журналістів теленовин у прямому ефірі та визначити основні фактори, що на неї впливають. **Завдання** дослідження – визначити специфіку використання прямого ефіру на українському телебаченні саме у новинних телепрограмах.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Основним питанням нашого дослідження є частота використання прямого ефіру в телепрограмах на провідних українських телеканалах. Безперечним лідером результатів стали новинні телепрограми, які можна назвати візитівкою прямого ефіру, адже завжди виходять тільки так, а ще якнайкраще допомагають його схарактеризувати. Як правило, вони виходять у будні декілька разів на день, а у вихідні кількість випусків трохи зменшується. Розглянемо це детальніше на прикладі конкретних новинних програм п'ятох провідних каналів у грудні 2014 р., за версією Індустріального телевізійного комітету [1].

Телеканал «Інтер» може запропонувати телеглядачам три новинні програми, а саме: «Новини», «Подробиці» і «Подробиці тижня». «Новини» – це 5–10-хвилинні випуски новин, що виходять на

телеканалі «Інтер» кожного дня у будні сім разів на день: о 7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 12.00 та о 18.00. Коротко програму можна схарактеризувати як «Головне про найсвіжіше». Ведучими «Новин» є Г. Гомонай, О. Бондарчук, А. Панова та В. Андрієвський. Вони працюють стоячи за стійкою.

«Подробиці» – вечірній випуск новин, що виходить на телеканалі «Інтер» кожного дня, крім неділі, і підбиває підсумки дня. Тривалість випуску в середньому – 30 хвилин, ведучі – А. Даугуле та Р. Кадемін, які весь ефір проводять стоячи за стійкою.

«Подробиці тижня» – недільний випуск новин телеканалу «Інтер», що підсумовує тиждень. Виходить о 20.00 і триває близько години. Програма складається з двох аспектів: інформаційного та аналітичного, ведучий програми – А. Данилевич. Як і всі ведучі новин на телеканалі, програму веде стоячи.

Варто відмітити, що ранкові і денні випуски «Новин» транслюють українською мовою, а вечірній випуск «Новин», «Подробиці» та «Подробиці тижня» ведуть російською.

Телеканал «СТБ», який є наступним у рейтингу Індустріального телевізійного комітету, на відміну від «Інтера», має всього лише одну новинну програму – «Вікна-Новини». Вона виходить у будні о 18.00 та 22.00. Середня тривалість випуску – 20 хвилин.

На сайті телеканалу СТБ вказано, що «Вікна-Новини» «зорієнтовані на інтелігентну, інтелектуальну аудиторію глядачів, котра цінує об'єктивний погляд журналістів і створені ними оригінальні сюжети на найактуальніші теми» [2].

Хоча також варто відмітити і те, що, досліджуючи програму, ми помітили явне тяжіння її до видовищності і сенсаційності. Відрізняється ця новинна програма від інших і особливим мовленням, що пояснює сам канал, як мову словника Грінченка. Ведучі програми – В. Євтушина, В. Бойко та Т. Висоцька. Варто зазначити ще й те, що канал не дотримується загальних новинних тенденцій, що сьогодні утвердились на українському медіа-ринку, і ведучі новинних програм на «СТБ» ведуть програму сидячи.

Телеканал «Україна» у своєму підході до новинних програм перегукується з «Інтером». Тож на каналі виходять такі новинні програми: «События», «События дня» і «События недели». «События» – новинна програма, що виходить на телеканалі «Україна» кожного дня. У будні – чотири рази на день о 7.00, 9.00, 17.00 та 19.00, в суботу – о 7.00 та 19.00, а в неділю – повтор суботніх вечірніх «Событий» о 6.40–6.45. При цьому ранкові випуски «Событий» тривалістю до 10 хвилин, а вечірні – 20–25 хвилин. Ведучі програми: О. Кот, Є. Міхін, О. Мозговий та М. Кухар.

«События дня» – вечірня новинна програма телеканалу «Україна», що підбиває підсумки дня і виходить у будні о 22.00. Тривалість програми – півгодини, а її ведучі О. Грицик та О. Панюта.

«События недели» – підсумкова новинна програма тижня, виходить щонеділі о 19.00, хронометраж – година. Ведучий – Є. Міхін. Також варто зазначити, що манера ведення і позиція ведучого в кадрі залежить від новинної програми, яку він веде. Наприклад, ведучі «Событий» ведуть програму сидячи, ведучі «Событий дня» – вітають глядача і прощаються з ним стоячи, а всю програму сидять, а ведучий «Событий недели» Є. Міхін взагалі і сидить, і вільно ходить студією.

Не можна залишити без уваги і те, що назва програми звучить російською, а мовлення в ефір йде українською, при цьому «События недели» та «События» о 19.00 транслюються російською мовою.

Телеканал «1+1» також має три новинні програми, проте його підхід все-таки відрізняється від підходу попереднього каналу. «ТСН» або ж «Телевізійна служба новин» виходить кожного дня. Щоправда вона поділяється на декілька різновидів: «ТСН Ранок», «ТСН. Особливе», «ТСН-Тиждень» і власне «ТСН».

Власне «ТСН» виходить щодня, крім неділі, о 19.30, де ведучі Н. Мосейчук та Л. Таран підбивають підсумки дня. Тривалість програми в середньому 40–45 хвилин (у період Революції та вторгнення військ РФ в Україну тривалість випусків сягала до години і більше). Варто зазначити, що раніше ведучі вели програму сидячи, а з недавнього часу вони мають змогу і навіть зобов'язані ходити студією, чергуючи положення.

«ТСН Ранок» виходить у програмі «Сніданок з 1+1» о 7.00, 8.00 та 9.00. Це короткі новинні випуски тривалістю до 10 хвилин. Ведучі програми – М. Падалко та Є. Гордєєв. Програму вони ведуть почергово, змінюючи один одного, і, вже традиційно для українського телебачення, стоячи.

«ТСН. Особливе» – це новинна програма на «1+1», жанр якої можна схарактеризувати як розважально-інформаційний. Ведуча С. Вітвіцька розповідає нове і цікаве зі світу шоу-бізнесу і розваг. Виходить програма у будні о 16.45, її тривалість – 20–25 хвилин. Упродовж випуску ведуча вільно рухається студією.

«ТСН-Тиждень» – тижнева підсумкова новинна програма на каналі «1+1». Виходить щонеділі о 19.30, тривалість – близько години. Ведуча програми А. Мазур не просто повідомляє і підсумовує події, що сталися за тиждень, але й аналізує їх, спілкується в студії з запрошеними гостями: спеціалістами в обговорюваній галузі, відомими політиками, громадськими діячами тощо.

Зовсім нещодавно «ТСН-Тиждень» так змінила свій формат, що її ведуча А. Мазур, для того аби записати початкові підводки, подорожує Україною, а також підводячи до окремих сюжетів, разом із журналістами з'являється в них.

Також варто зазначити, що на період так званого Євромайдану (листопад, грудень 2013 р.) телеканал «1+1» збільшив кількість новинних випусків упродовж дня. З'явилися денні випуски «ТСН» о 12.00 та о 14.00. Також у грудні збільшилась кількість і вечірніх випусків: після класичної вечірньої «ТСН» о 19.30 подавалась ще одна (близько 20.40), де повідомлялись свіжі новини з Майдану Незалежності та Євромайданів у регіонах, а також запрошений гість у студії коментував своє бачення ситуації, що склалася.

У січні ж 2014 р., з огляду на події, що відбувались у столиці та регіонах, випуски «ТСН. Особливе» на деякий час припинили своє класичне мовлення і почали виходити як звичайні новини, повідомляючи про ситуацію в країні. Ситуація з новинами на каналі «1+1» різко змінилася у лютому, адже крім постійних випусків новин і на деякий час перекваліфікованої «ТСН. Особливе» на каналі почали виходити екстрені і спеціальні випуски новин щогодини, а інколи й щопівгодини.

Що стосується каналу «ICTV», який, за версією Індустріального телевізійного комітету, у грудні 2014 р. закриває п'ятірку топ-телеканалів України, то він має багатий для дослідження матеріал, адже у своїй сітці мовлення випускає у прямому ефірі аж 8 новинних програм.

Розпочинає день на «ICTV» новинна програма під назвою «Ділові факти». Вона виходить у будні, двічі за ранок. Проте точний час виходу програми в ефір зазначити неможливо, адже кожного дня вона починається в різний час: перший випуск у проміжку часу від 6.15 до 6.30, а другий – у проміжку 7.25–7.40. Тривалість кожного випуску 5–10 хв. Це ранкова економічна програма, що повідомляє про останні новини з бізнесового світу. Ведучі програми – Н. Черемшинська та Ю. Сенік.

«Економічний інтерес» – ще одна новинна програма економічного спрямування на каналі «ICTV». Вона виходить в ефір одразу після «Ділових фактів», триває приблизно стільки ж. Варто сказати, що обидві програми («Ділові факти» та «Економічний інтерес») з 2014 р. перестали виходити в ефір. Замість блоку новинних програм у сітці мовлення телеканалу з'явився російський детективний серіал.

«Факти. Ранок» – півгодинна новинна програма на телеканалі «ICTV», що виходить у будні о 8.45. «Факти. День» – новинна програма, що виходить у будні о 12.45 і триває 15 хв. Ведучими програм є А. Мазур, Л. Сельський та П. Дем'янчук. Ведуть програму сидячи.

«Факти. Вечір» – вечірня новинна програма на телеканалі «ICTV», яка виходить щодня, крім неділі, о 18.45 і триває близько сорока хвилин, хоча суботній випуск програми дещо коротший – 15–20хв. Ведучі програми – І. Шевченко та О. Фроляк – ведуть програму сидячи. Варто зауважити, що на задньому фоні ведучої знаходяться робочі місця журналістів, що часто зумовлює їхню появу в кадрі, як вони працюють за комп'ютером або ходять на фоні, що відволікає увагу глядачів.

«Факти тижня з Оксаною Соколовою» – тижневий підсумковий випуск новин на каналі «ICTV», що виходить кожної неділі о 18.45 і триває близько години. Ведуча програми О. Соколова підбиває підсумки за тиждень, де поруч з інформаційним елементом з'являється й аналітичний.

Також важливо і те, що О. Соколова, як і інші ведучі підсумкових новинних програм за тиждень, не просто веде програму стоячи і рухаючись студією, але й в її розпорядженні перебуває сенсорна панель, схожа на збільшену копію екрана планшета, на якій, у потрібний їй момент, сама обирає той

чи той відеосюжет. Звідси видно, що рівень довіри до ведучої на каналі неабиякий, адже вона має, мабуть, найбільші повноваження серед усіх ведучих новин на українському телебаченні, які несуть за собою пропорційно високу відповідальність за роботу в ефірі.

«Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм» – новинна програма на каналі «ICTV», що виходить у будні двічі на день одразу після програми «Факти»: о 9.15 та о 19.25. Це такий собі кримінально-надзвичайний додаток до класичних новин. Цікаво, що «Надзвичайні новини» йдуть довше, ніж класичні – цілу годину. Ведучий програми К. Стогній не просто розповідає про резонансні події кримінального і стихійного характеру, але й аналізує те, що сталося. Всю програму ведучий проводить за стійкою.

«Надзвичайні новини. Підсумки» – підсумкова програма «Надзвичайних новин» за тиждень. В ефір виходить щосуботи о 19.00. Тривалість програми – година, ведучий – К. Стогній.

На нашу думку, варто коротко схарактеризувати тенденції інших новинних програм українського телебачення. Загалом, за схожим принципом до вже описуваних нами каналів виходять новинні програми на «Першому національному». Щодо інших телеканалів українського телебачення, то ситуація тут діаметрально протилежна до тієї, що ми описували. Частина каналів (таких як «ТЕТ», «К2» тощо) взагалі не мають новинних програм, а інша частина (як то канал «24» або «5-й канал») відзначаються тим, що основу їхньої новинної сітки мовлення складають саме новинні програми.

Також, на нашу думку, не слід залишати без уваги і те, що з огляду на останні події в країні, на українському медіаринку народилось таке явище, як онлайн-трансляції з Майдану. Так, наприклад, телеканали «ICTV», «5-й канал», «ТБІ» та інші кожного дня показували у режимі онлайн події, що відбувалися в центрі української столиці. А такі канали, як наприклад, «Громадське телебачення» та «Еспресо TV» взагалі були створені під час «Євромайдану», аби висвітлювати події, пов'язані з розвитком пов'язаних із ним подій.

Висновки. Отже, можемо зазначити, що кожен з п'яти провідних українських телеканалів, за версією Індустріального телевізійного комітету у грудні 2014 р., має у своїй сітці мовлення новинні програми, що виходять у прямому ефірі. Як правило, це ранковий, денний і вечірній випуски новин, а також підсумковий випуск за тиждень. Проте під час нашого дослідження ми з'ясували, що не всі канали дотримуються цієї схеми. Наприклад, канали «1+1» та «ICTV» не обмежуються лише цими випусками. На телеканалі «ICTV» певний час виходили ще такі новинні проекти як: «Ділові факти», «Економічний інтерес», «Надзвичайні новини» та «Надзвичайні новини. Підсумки». Також у період так званого «Євромайдану» телеканал «ICTV» показував онлайн-трансляції подій, що відбувались у центрі столиці.

Канал «1+1», крім класичних новин, має також проект «ТСН. Особливе», де повідомляються цікаві і розважальні новини зі світу шоу-бізнесу та розваг. Також на період заворушень у країні канал «1+1» збільшив кількість випусків «ТСН», аби тримати глядача в курсі подій, що відбуваються.

Натомість такий канал як «СТБ» має тільки одну новинну програму «Вікна-Новини», яка, щоправда, виходить двічі на день. Також варто зазначити і те, що, на відміну від інших телеканалів, які ми розглянули у своєму дослідженні, телеканал «СТБ» – єдиний канал, який не має жодної новинної програми у своїй сітці мовлення на вихідні дні, таким чином підтверджуючи свою репутацію розважального каналу.

Важливим у новинних програмах є і мовне питання. Важко не помітити, що на всіх каналах, які ми досліджували, мова новин – українська, проте телеканали «Інтер» та «Україна» мають свій підхід. Ранкові і денні новинні програми цих телеканалів виходять українською мовою, а вечірні та підсумки тижня, які вважаються головними і виходять у прайм-таймі, – російською.

Простежено, як змінилась манера ведення новин. Сьогодні більшість українських телеканалів відходить від радянської традиції ведення новинних програм сидячи в кадрі за столом і дивитись в одну камеру. Майже всі досліджувані нами телеканали у своїх новинних програмах мають ведучих новин, які не просто стоять у кадрі, але й часто вільно рухаються студією, при цьому почергово звертаються до багатьох камер. Хоча, наприклад, телеканал «ICTV» може похвалитися такими змінами лише у своїй підсумковій новинній програмі за тиждень, а телеканал «СТБ» надає перевагу колишнім стандартам ведення новинних програм.

Помітною рисою сучасного українського телебачення є швидке пристосування до подій, що відбуваються в країні, що характеризується появою прямих трансляцій подій без коментаря і взагалі появою цілих каналів з метою висвітлення подій на Євромайдані, а на сьогодні – на сході України, та надання коментарів й оперативної інформації щодо перебігу подій у гарячих точках.

Література

1. Вікна-Новини. Про програму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vikna.stb.ua/ua/about/>.
2. ТОП-канали. Індустріальний телевізійний комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://itk.ua/ua/page/share/>.

References

1. Vikna-News. About programa [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://vikna.stb.ua/ua/about/>
2. TOP channel. Industrialny televiziyny komitet [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://itk.ua/ua/page/share/>

Калитовская К. И. Теленовости как визитка прямого эфира на ведущих украинских телеканалах на современном этапе. В данной работе исследуются понятие прямого эфира в телепередачах через работу ведущих и журналистов новостных программ пяти самых популярных украинских телеканалов по версии Индустриального телевизионного комитета: «1+1», «ICTV», «Интер», «СТБ» и «Украина». Охарактеризованы стандарты ведения новостей на названных каналах в контексте образа ведущего в кадре, выбора языка сообщения, времени выхода и продолжительности новостной телепрограммы. Особое внимание сосредоточено на описании явления онлайн-трансляции. Отмечено, что выпуски новостей тяготеют к зрелищности и сенсационности.

Ключевые слова: телевидение, прямой эфир, канал, программа, журналист, новостные программы, видеосюжет.

Kalitovska K. I. The History of the Live Broadcast and the Specificity of its Application in Modern Ukrainian Teleprostranstve Conditions. In the given work investigates the concept of the live broadcast on television through the work of anchorperson and journalists in news programs of five leading Ukrainian TV channels according to the Television Industry Committee: «1+1», «ICTV», «Inter», «STB» and «Ukraine». Describes the standards of conduct of news on these channels in the context of the image leading in the frame, select the language, time and duration of news programs. Special attention is focused on the description of the phenomenon of online broadcasting. Noted that the news tended towards entertainment and sensationalism.

Keywords: television, live broadcast, channel, program, journalist, news programs, video clip.

Адреса для листування: kiratwist@bk.ru

УДК 007:304:659.3

Олена Кузнецова – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики та засобів масової комунікації Національного університету «Львівська політехніка»

Формат видів замітки в українській пресі

Для вибору журналістами найефективнішого виду замітки, з метою сприяння якісному повідомленню читачької аудиторії диференційовано замітки, розкрито поняття «формат жанру», «формат видів замітки», аргументована відмінність терміну *замітка* від понять: *повідомлення, інформація, новина, сенсація, факт*, переконливо доведено помилкове зарахування О. Тертичним у підручнику «Жанры периодической печати» до видів замітки малих форм інших жанрів: текстівки, анонсу, анотації, міні-рецензії, блиц-портрета, міні-огляду, міні-історії.

Ключові слова: формат жанру, формат замітки, види заміток, ознаки поділу на види, повідомлення, сенсація, новина, факт, ефективність жанру.